

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplača 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedijca, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in veljá tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 62.

V Ljubljani, v petek 14. marca 1884.

Letnik XII.

Pri čem smo?

Z Dunaja, 13. marca.

Iz spodnje Štajarske dopisnik I. D. v „Slov. Narodu“ pod omenjenim naslovom poprašuje, kako je to, da je šla le štajarska trojica Vošnjak-Gödel-Raič k ministru Conradu, dasi iz gotovega vira vé, da se je odbor „Slovenskega društva“ v Mariboru obrnil do vseh slovenskih poslancev z nujno prošnjo, naj skrbijo, da nastanejo med nami in vlado „clara pacts“. Odgovoriti mu imamo, da je „Narodov“ dopisnik več vedel, kakor pa neštajarski slovenski poslanci, ki te nujne prošnje „Slovenskega društva“ niso prejeli in so o njej zvedeli še le iz „Narodovega“ dopisa. Kdo je tega kriv, ne vem, poročam samo reč. Tudi o avdijenci štajarskih poslancev pri baronu Conradu in o izročitvi spomenice „Slovenskega društva“ so naši poslanci menda še le zvedeli, ko je bila že dovršena. Namesto da dopisnik prijema slovenske poslance sploh, naj bi se raje doma nekoliko okoli sebe ozrl in popraševal po pravih vzrokih, ker prepričani smo, da bi se bili vsi slovenski poslanci potegnili za omenjeno zadevo, ko bi bili le vedili za njo. Dobro voljo in odločno vedenje smete zahtevati, vsegavednosti pa nikakor ne morete od njih tirjati.

Naj o tej priliki še poročam, koliko veselost je zbudila pri g. Viteziču samem in pri drugih poslancih novica „Slovanova“, da je dr. Vitezič za Istro že kaj dosegel; vsakdo mora pripoznati, in dr. Vitezič sam vedno tarna, da razmere v Istri so veliko žalostnejše, kakor v kateri koli drugi slovanski deželi, in da ima lahonstvo tam čedalje več moč. Toda tega niso krivi poslanci, ki se jim ne more očitati nemarnost, ampak vse druge razmere, ki se ne morejo, kakor prah pobrisati in popihati. Sicer pa ne moremo zamolčati, da se za Primorsko najbolj briga in najmarljivejši poteguje poslanec dr. Tonkli, ki ga pa „Narodov“ dopisnik popolnoma prezira, dasiravno je dr. Tonkli najkrepkejši tudi v budgetnem odseku podpiral resolucijo o gimnazijah v Gorici, Mariboru, Celji in Pazinu. In da bo to pojasnilo popolnoma, naj še omenjam, da ta

resolucija od državnega zbora še ni sprejeta, kakor piše „Narodov“ dopisnik, ampak da pride v obravnavo še le po budgetni razpravi. Dozdaj jo je sprejel samo budgetni odsek, ni pa dvoma, da bode obveljala tudi v zbornici.

Državni zbor.

Z Dunaja, 13. marca.

Budgetna obravnava.

(Peti dan.)

Močno sem se zmotil, ko sem v zadnjem poročilu pisal, da bo včeraj glasovanje o državnem proračunu. Govorila sta za Gregrjem generalna govornika Herbst in Matuš, potem pa je bila seja ob 1/2 4. uri sklenjena, in poročevalec Clam-Martinic pride še le danes na vrsto. Toraj ne že drugi, ampak še le peti dan bode dovršena splošna budgetna razprava! Iz tega pa je razvidno, da se skoraj gotovo motijo tudi oni, ki mislijo, da bode posebne obravnave konec čez kakih osem dni. Ta razprava bode trpela skoraj prav gotovo do konca meseca in najbrže bo res še treba posebne postave, da bode smela vlada davke pobirati še meseca aprila.

Gregr je v svojem govoru najprej zavračal nasprotno govornike, zlasti dr. Rusa, kteremu je rekel, da njegove misli o delitvi dežele česke niso tako napete, kakor so bili dotični prvi načrti. O njih se da vsaj govoriti, vendar pa svoje sodbe za zdaj še ne more izreči, kakor tudi ne vé, je li Rus govoril v svojem, ali v imenu svoje stranke. Jako zbadljivo je šepal štajarskega poslanca Carnerija, kteremu je očital, da v njegovem govoru ni najdel modrijanove treznosti in mirnosti, in da bi mu bil moral skoraj zaklicati: Človek nikar se ne jezi! Gledé državnih stroškov je pripoznaval, kar se je zgodilo za zboljšanje prometa, ter pohvalno omenjal prizadevanja denarnega ministra, vendar pa je izrazil obžalovanje, da kapitalisti in bogataši dostikrat ne plačujejo davkov. Ko bi plačevali le polovico toliko, kakor posestniki hiš in zemljišč, bi kmalo ne bilo nobenega

primanjkljeja več. Očitalo se je Čehom, da so že veliko dobili. Kaj pa smo dobili, praša Gregr? Jezikovni ukaz, zarad kterega se je pričel prepir, zgubljenega ministra-domačina, pa obljubo, da so se priprave za poprečno železnico že pričele. Nam Čehom se toraj ne godi prav dobro pod to vlado, ki nas je v posmeh izpostavila po izjavi nam najbolj bližnjega ministra v državnem českem pravu. Molčali smo, pa motili bi se, ko bi trdili, da smo s tem molčanjem tudi pritrjevali. Kdo so Čehi v tem ministerstvu? Pino, Ziemialkovski, Falkenhayn, in še le prenapeti Čeh, naučni minister! (Schönerer zakliče: Je Slovenec!) O pravnem ministru sami pravite, da je moravski Slovan. Človek bi toraj mislil, da se Moravcem bolje godi, kakor Čehom, pa godi se jim še veliko slabeje. Konečno je Gregr povdarjal, da pri takih razmerah, kakršne so, državni zbor ne more uspešno delovati; državni zbor boleha; kriv pa je tega Schmerling, ki je dovršil najumetnejše delo sedanjega stoletja, da je namreč v nenemški državi napravil nemški državni zbor.

Jako nepolitično je bilo od Gregrja pozivati se na vstavno državo Ogersko in jo proslavljati za vzgledno, ker tam so ravno Madjari to dosegli, kar Nemci takraj Litave doseči ne morejo, to je: nadvlado nad vse druge narode in podjarmljenje vsih drugih narodov českich bratov, Slovakov, Serbov in Rumunov. Ravno to namerajo ustavoverni Nemci takraj Litave, ki nameravajo ravno Čehi in Slovenci popolnoma podjarmiti, in raje Dalmatince in Poljake od sebe odločiti. Ogerska država toraj nam nikdar vzgledna biti ne more.

Za Gregrjem govoril je dr. Herbst, po svoji stari zabavljivi navadi. Vendar se je včeraj nekoliko premagoval. Očital je pa Čehom, da je večina govornikov iz njihovega kluba, ter ni pomislil, da tudi nasprotni govorniki so večidel zastopniki dežele česke, kakor Plener, Rus in Herbst. Dr. Herbst ni tajil, ako se je denarno stanje države zboljšalo, vendar pa je vladi odrekal vse zasluge. Gledé političnih razmer očital je večini nestrpljivost v odsekih ter je rekel, da izstop in ostanek levičarjev v državnem zboru je le taktično vprašanje.

Matuš govoril je zmerno in stvarno; zavračal

LISTEK.

Dijaška pisma

iz „St. Johns College“ v Minesoti v Ameriki.

Tretje pismo.

V Ameriki, 21. dec. 1883.

Predragi mi stariši!

Kakor mi pišete, ste z veseljem sprejeli moje pismo, a še z večim veseljem sem jaz Vaše. Že jeden teden poprej sem imel vse pripravljeno, da ko prejmem Vaše pismo, Vam koj odgovorim in mislim, da ste Vi že prejeli moje drugo pismo, ko sem jaz še le dobil prvega. To Vas prosim, da mi zmirom tako pišete, da bote pismo v nedeljo dali na pošto, potlej ravno do srede pride do morja, ker v sredo gre barka v Ameriko, drugače pa mora pismo čakati in se tudi zato lahko zgubi, kar se večkrat zgodi. Pa pustimo to, imam Vam dosti družega pisati. Najprej se Vam lepo zahvalim za vse lepe nauke, ki ste mi jih dali v svojem pismu, obljubim

Vam, da jih bodem si globoko vtisnil v svoje sree in se vedno po njih ravnal. Prosim Vas, da mi kaj več pišete, saj ne poznamo večjega veselja, kakor novice iz mile nepozabljene domovine. — Tu je strašansko mraz! Ko smo sim došli, smo šli štirje kakih deset minut daleč od samostana, kar nas je strahovita burja vjela; mislili smo že, da ne pridemo več nazaj, kar sapa je nam jemala. Vendar pa tak mraz ne trpi več, kakor kaka dva dni, potem je pa zopet tako gorko, kakor pri Vas poletu. Dragi stariši! Mislim, da ste veseli, da se mi tako dobro godi; žalostni bi bili, ko bi se mi doma slabo vedlo. Samo to mi je hudo, da se Vam tako slabo godi, meni pa tako dobro. V samostanu nas je sedaj sto petdeset dijakov, pet in štirideset duhovnov, jeden in štirideset bratov, 10 bogoslovcev, toraj vsih skup 246 ljudi. Zdaj Vam nimam družega sporočiti, zdrav sem tudi hvala Bogu. Vseh Vas predragih se vsaki dan pri sv. maši spominjam. Prosim, da mi kmalu odpišete!

Vse Vas predrage prav presrečno pozdravljam ter ostanem Vaš

Vam vedno hvaležni sin

L.

Četrto pismo.

Milwaukee, 18. okt. 1883.

Dragi prijatelj!

Cenjeno Vaše pismo sem prejel danes. Lepo se Vam zahvaljujem, da se me še spominjate. Jako me veseli, da tako dobro napredujete! Le prav pridni vedno ostanite! Sosebno pazite natanko, s kom bote občevali — bežite pred pokvarjenimi mladenči! Jaz vem, kaj je to — ako me bote ubogali, gotovo mi bote jedenkrat hvaležni! Ako bote še imeli veselje iti misijonarit v Ameriko, bi morda tudi jaz mogel kaj za Vas storiti, ker bodem prihodnjega junija že posvečen v mašnika. Najbolje je, ako semkaj pridete po dokončani peti šoli. Potem imate že tu še semenišče, in sicer 1 leto umoslovja in 3 leta bogoslovja se učiti. Ko bi res mislili iti sem, bilo bi jako dobro, ko bi se učili češčini. Časa imate dovolj. To bi Vam jako dobro prišlo tu, ker manjka Čehom duhovnov. Ostanite pridni, pobožni in vrl Slovenec! Z Bogom!

Pozdravljeni!

je očitanje Herbstovo gledé nestrpljivosti večine, ter opominjal levičarje, kako nestrpljivo so se oni obnašali v raznih zadevah; kako hudo so oporekali celó pri rečeh, ki jih iz srca želé vsi prebivalci brez razločka narodnosti. Govoril je tudi o političnih razmerah in rekel, da česko državno pravo ima svoj temelj v sedaj veljavni vstavi, ki obsega vse prejšnje vstave, in kateri se je le zaradi tega oporekalo, ker je bila preveč centralistična. Kdor želi mogočno Avstrijo, mora odpraviti jezikovni in narodni prepir, kar se pa ne bode zgodilo z delitvijo, ampak z edinjenjem in spravo.

Poročevalec grof Clam-Martinič pričel je danes ob 1/2. uri svoj govor, in najprej pobijal trditve poslanca Carnerija, potem pa zavračal napačnosti drugih nasprotnikov. Kazal je silne težave, da bi se zamogel državni primanjkljaj takoj odpraviti, in ki imajo svoje vire v jako obširni in zasukani državni upravi, dostikrat pa tudi v postavodajalstvu. Prva skrb pa mora biti, da se odpravi upravni primanjkljaj, kar se je dozdaj skoraj že doseglo, ter se bode gotovo doseglo. Mojsterski je pobijal poslanca Plenerja, ki se je pri svojem govoru skliceval na veljavno pričo, ki je Čehom svetovala, naj ne zahtevajo višjih učilnic. Pozabil je pa povedati, da se je to godilo l. 1849, in da je dotična priča Čehom samo svetovala, naj višjih šol ne zahtevajo prej, dokler gimnazije ne bodo primerno vravnane. To se sedaj zgodilo, toraj odpadejo navedeni pomislili. Plener bi bil pa iz omenjene knjige prav lahko tudi za svoje tovariše posnel nekaj dobrih nauk, zlasti o ravnopravnosti narodov in jezikov. Govorec o razdelitvi dežele Česke, ki jo liberalci zahtevajo, povdarjal je govornik, da Česka je enotna dežela po svoji zgodovini, po svoji upravi, po svojem gospodarstvu, po svojih vladarjih. Ako bi šlo po volji levičarjev, morale bi se zbrisati meje dežel, in napravile bi se nove mape, toda temu se bodo krepko ustavljali pravi možje po vseh deželah. Ob 3/4 na 1 uro sklenil je Clam svoj govor živahno pohvaljen ob desnici.

Potem pa so se pričele dejanske poprave. Stajarski poslanec Kraus je českega poslanca Adameka hotel podučiti, da bolje pozna česke razmere ko on, pa jo je dobil od Adameka tako po nosu, da smo si mislili: Ubogi liberalni Stajarci, ki nimajo ne enega domačega moža, da bi ga volili za poslanca, ampak so si morali izposoditi nekega Dunajskega profesorja, rojenega na Českem, ki se pa briga samo za nemško-česke zadeve, ne pa za deželo Stajarsko.

Plener je popravil govor denarnega ministra, češ, da mu je po krivici očital napačno številjenje, pa minister mu ni dolžan ostal odgovora. Potem bilo je glasovanje in zbornica je z veliko večino sklenila pričeti posebno obravnavo.

Sprejeto je bilo za cesarski dvor 4.650.000 gold. za kabinetno kancelijo 72.272 gold.; liberalna stranka je glasovala zoper obe svoti, ki ste bile druge leta sprejeti soglasno. Za gosposko zbornico 52.498 gold., za poslaniško zbornico 637.184 gold. — Schönerer stavlil je pri tej priliki predlog, da naj se dijete vnanjih poslancev znižajo na 8 gold., na Dunaji in v predmestjih stanujočih na 4 gold., ministri pa da naj ne dobivajo nobenih dijet. Predlog bil je zadostno podpiran in pride pozneje v razpravo.

Peto pismo.

Milwaukee, 12. febr. 1883.

Predragi prijatelj!

Vaš cenjeni list prejel sem z veseljem, dokaz, da me še vendar niste popolnoma pozabili. Srčna hvala! Naj Vam toraj odgovorim na mnoga Vaša vprašanja. Kar se tiče Vašega prihoda v Ameriko, bi jaz mislil, da to pač ne bode za Vas. Pri nas mora misijonar mnogo pretrpeti, in Vi bi bili kolikor sem jaz Vas poznal v Evropi, pač premehki za to. Se vé, da trdna volja in močen duh vse premaga. Premislite n. pr. tu ste na prairiji kakih 20 angl. milj, okolu Vas se razteza Vaša župa, kader koli Vas kdo pokliče Vam je biti pripravljenim iti tako daljavo. In to čestokrat ponoči, v snegu in najhujšem prairijskem viharju. In ko potem domu pridete, Vas že čaka drugi ali pa še dva za obhajilo. Vsako nedeljo morate peti dve sv. maši, jedno doma, drugo pa zopet v drugi daljni misijonski cerkvi. Zraven pa morate izpovedovati in otroke učiti (kjer nimajo šol, morate vse to Vi v nedeljo storiti) tako čestokrat še le popoldne ob petih zajutrikujete. Tako je v Ameriki misijonsko življenje. Trpljenja mnogo,

Dalje se je sprejelo: za delegacije 14.000 gld., za kontrolno komisijo državnega dolga 12.500 gold., za poslaniško palačo 257.500 gold., za državno sodišče 24.000 gold., za ministersko predsedništvo 140.899 gold. Govorila sta pri tej priliki Schönerer in Vitezič, ki je omenjal, da se je zagrebškemu „Pozoru“ odvzela pravica, da bi se smel pošiljati po pošti. Izreka željo, da se bo ta prepoved preklicala.

Minister Taaffe odgovarja, da je list takov, da bi mu moral to pravico odvzeti vsaki dan, ako bi se mu zopet dovolila. — Pri dispozicijskem zakladu je bila navadno druga splošnja obravnava letos se ni vpisal noben govornik, in je bilo sprejetih 50.000 gold., samo gledé uradnih listov pričel je Heilsberg govoriti ko to pišem. Stroški za uradne liste znašajo 599.200 gold., za telegrafični urad 94.000 goldinarjev, za upravno sodnijo pa 126.310 goldinarjev.

Na koncu današnje seje, ki se je sklenila ob pol treh, prebrala se je interpelacija slovenskega poslanca Pfeiferja in tovarišev do vlade, je li pripravljena pomagati revežem na Dolenjskem, in bi v ta namen li ne hotela predelati ceste čez Gorjance, da bi imeli ljudje kaj zaslůžka.

Ozír po svetu.

(Dalje.)

Odpadlo je mnogo kristijanov na zapadu, ki so v svojem sreču že zdavno odpadli ali je bilo goljufanij za vero. Kakor v pozni jeseni hud vihar z drevja listje odnaša, tako je verska preuredba cele narode odtrgala z drevesa katoliške matere — cerkve. Odpadniki so se vravnali zunaj cerkve, kakor je že šlo. Ali kako so se varali! Namesto očetovske, papeževe vlade, dobili so železni jarem deželnih knezov. Odmrle so krasne cvetlice, ktere je poganjalo versko in duhovno življenje v naročju katoliške cerkve, delavna krščanska ljubezen, resnična pobožnost, požrtvovalnost za vse lepo in vzvišeno, je prenehala, namesto veselega življenja v starih dobrih časih, je nastopil leden mraz, žalostna osovjestnost in morilna jednoternost.

Zoper strasti spačene narave ni bilo več krepkih brz, pomanjkljiv verouk v zvezi z rahlo nravo in slabi izgledi, ki so se prikazovali po protestantovskih deželah, ugonobili so versko-nravno življenje po protestantovskih krajih. Hudobije in zločina so se množile, kakor da bi se bližali časom vesoljnega potopa in žvepljenega ognja. (Lutrove lastne besede).

Od nobene strani ni bilo rešenika. Prepad, ki je ločil zahodne kristijane v dva nasprotna taborja, razširil se je na vsako stran. Odpad od Kristusove cerkve je segal čezdalje bolj okrog sebe, in podrti so bili vsi jezovi, ki so varovali še poplavenje po nejeveri.

Ko so zavrgli in tajili cerkveno veljavo, omajali so zadnji steber, na kterega se je naslanjala še protestantovska vera. Sedaj so odpravili to, sedaj uno svetopisemsko knjigo, izpustili te ali une besede iz bukev, ktere so obdržali in kar je še ostalo, zavijali in obračali so po svoje. Potem je vsakdo

bode pa vence jedenkrat tem lepši! Šole so pri nas vse drugače uredjene, ko v Evropi. Katoličanje imamo samo kolegija. Dijaki in bogoslovci imajo šolo in stanovanje vsi skup v jednom poslopju. Knjige se rabijo v našem zavodu angleške in nemške. Bogoslovci pa imajo većinoma vse latinske. Seminišče „St. Frances“ stoji kako uro od največjega mesta države Wisconsin na obalah jezera Michiganskega. Lep razgled imamo po velikanskem jezeru. Vedno jadra vse polno parobrodov po njem poletu — no sedaj pozimi je pa zamrznjeno. V seminišči je vse prav v redu, elegantno. Učiti se je sicer precej, ali prihodnje leto bodem pa že posvečen, ako Bog dá.

„Indianer-Geschichten“ pa nič nikar ne čitajte, to je vse neumnost, le raje latinsko slovnico. K nam v seminišče pridejo včasih prosit Indijani. V Vabashi, kjer je preč. gosp. dekan Trobec, jih je več. Ko sem bil lansko leto tam, sem videl več hiš, ko sem šel na sprehod za reko Mississippi.

Bodite mi srčno pozdravljeni!

Vaš Vam udani

N., bogoslovec.

v svetem pismu bral svoje sanjanje. Vsaka razlaga je bila dobra ali vsaj privoljena, le razlaga svetih očetov ta je bila grajana. Se vé, da je moglo razpasti vse v največem razredu. Ustnivanje, tvari-narstvo, brezboštvo se je prepiralo s svetohlinstvom ali z državniško-cerkveno vlado. Novi babilonski stolp je dospel do one visočine, ko drug družega ni več razumel in se je vse ločilo v brezšteviline atome.

Odpadniki od katoliške cerkve pri tem niso ostali. Razkol se je začel razvijati na zgodovinskem in dušeslovnem polju. Poglejmo sedaj na poslednje polje. Brezobzirnosti in samovoljnosti odprli so duri in okna, svobode pri protestantih ni nihče oviral. No, kaj se sedaj zgodi?! Mnogo njih, ki so bili blage misli, povrnili so se zopet k zapuščeni cerkvi nazaj.

Izpovedanje mnogih odličnih spreobrnjenec nam neovrgljivo spričuje, da katoliška cerkev še zmirom skrivnostno vabi protestante. Čutijo nekako, da tam mora biti prava cerkev, vpirajo se takemu čuvstvu, ker so izrejeni v predsodkih. Protestantovski učenjaki v najnovjših časih pred vsem radi preiskujejo srednji vek, gotovo je, da se mnogo njih korak za korakom bliža katoliški cerkvi.

Gledajo se vé, le na vnajnost, le na lupino, jedra ne razumó.

Protestantje vidijo, da preganjana katoliška cerkev stoji kakor skala v sredi viharnega morja, a pri odpadnikih razvaline in razpadnine pokrivajo površje vodá.

Dejansko se kaže, da so marsikteri protestantje prijaznejši postali do katoliške cerkve; bodisi da občujejo z izobraženimi in vernimi katoliki, ali da beró katoliške spise in liste in da poslušajo cerkvenopolitiške boje, ki se bijejo po zborih in ljudskih zastopih; gane jih tudi velika požrtvovalnost in pogum katoliškega ljudstva, redovnikov, duhovnov in neduhovnov, tudi druge okoliščine, ki so prikrite našim očem, mnogo v to pripomorejo, da zginjajo ukoreninjani predsodki zoper mater-cerkve, nje nauke in naprave. Razum vpliva tudi na srce. A približujejo se le polagoma, sedaj pregledajo v ti sedaj v drugi stvari, osupnjeni so gledali, da katoliki niso taki bedaki, a tudi ne taki zločinci, kakor so dosihmal mislili o njih; na zadnje se vendar le morajo prepričati, da je v katoliški cerkvi veliko svetega, lepega, pametnega, kar se zлага s svetim pismom.

Vzemimo še dvetisočletno zgodovino katoliške cerkve ter nje čvrsto življenje toliko število izglednih oseb obojega spola, ki so bile od časa apostolov do današnjih časov kinč sveti cerkvi, potem se nam ni čuditi, ako se v duši poštenih in pravičnih protestantov zbuja spoštovanje in občudovanje do cerkve, ktero morajo hoté ali nehoté spoznati za mater-cerkve. Saj so bili njih pradedge v katoliški cerkvi, in kar ima protestantovska cerkev dobrega na sebi, to vse so verski „prenarejalci“ vzeli s sabo iz stare cerkve.

Ako še pridenemo, da milost Božja pomore tem, ki iščejo resnice, zbuditi se more pri marsikteremu vernemu protestantu skrivno hrepenjenje, o zakaj nisem jaz tudi ud ti častitljivi in obilo obdarovani cerkvi. Človek je tak, da si želi tega, kar kar mu pamet predstavlja za kaj boljšega in imenitnejšega. Potem morajo pota, po kterih Bog vodi svojo cerkev, vendar vsakemu, tudi najbolj pripropostemu, oči odpreti, da je Bog prav posebno ž njo. Brez števila je bilo sovražnikov, ki so sveto cerkev preganjali, začeni pri sinagogi in pri rimskih nevernih cesarjih. Vsakteri njih je mislil, da prekosi po modrosti in previdnosti vse, kolikor jih je bilo pred njim. To veljá posebno o tako zvanem „kulturnem boju“ na Pruskem, in o zatiranju katoliške cerkve na Francoskem in Belgiji. In kaj je bil poslednjič izid tega silnega butanja ob skalo sv. Petra. Sovražniki so mogli vselej spoznati svojo onemoglost in neumnost, cerkev je pa doživela novih zmag. Komu se vendar, ako to pazljivo pregleduje, oči ne odpró, da vse to ni človeško delo in da je Božja roka vmes.

Na čelu ima katoliška cerkev zapisano, da je hči Božja, da je v nebesih doma. Notranji dušni boj, kojega smo poprej opisali, je v stvari sami, in se vrši v človeku in tudi v cerkvi. Smemo toraj misliti, da bode Božja previdnost po svoji modrosti in usmiljenosti osodo cerkve, narodov in posameznih ljudi tako vodila in vravnala, da se ta zveličavna sprememba vrši v sreču mnogih protestantov. Toda oglejmo sedaj še enkrat skupnost protestantov.

